

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 19, 28. juli 2020

Indhold

- Mark
- Aktuelt i marken
- Etablering af vinterraps

MARK

Aktuelt i marken

Mange steder er høsten i gang, og vi håber at vejret arter sig til en god høst og etablering af vinterraps. I dette nummer opridser vi fokuspunkterne i forbindelse med en god etablering af vinterraps.

Etablering af vinterraps

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Ved etablering af vinterraps er det af stor betydning at gøre sig umage. Rapsen er meget følsom overfor modgang i de tidlige vækstfaser. Det gælder uanset om der pløjes før såning, eller ej. Jo tidligere såning, jo bedre, men det er vigtigt ikke at gå på kompromis med såbedets kvalitet.

Etablering efter pløjning er generelt en meget sikker metode uanset forfrugt. Jorden bliver løsnet i dybden. Spildkorn og ukrudt fra forfrugten bliver elimineret i bunden af fugen. Dog er det vigtigt at have et vågent øje på vejruddisgen, da meget regn i dagene efter såning, kan give alvorlig tilslemning af jordoverfladen, der kan påvirke fremspiringen negativt. Ved såning er det vigtigt at kræse for såbedet. Den pløjede jord skal genpakkes tilstrækkeligt og ensartet. Såbedet skal tilberedes i 2-3 cm dybde, hvor rapsfrøene skal placeres med løs jord over. Genpakkens jorden for meget går det ud over rapsen rodudvikling, derfor skal dækmonteringen på traktoren foran såmaskinen tillade brug af lavt lufttryk på maks 1 bar.

Etablering uden pløjning er generelt også en sikker metode, hvis man er omhyggelig med arbejdet, hvad enten det er grubbesåning eller såning efter en dybdeharvning. Der er dog nogle faldgruber, der med fordel kan styres udenom.

Etableringsmetoden skal tilpasses forfrugten. Ved etablering efter korn, er der generelt frit valg af metode. Hvorimod harvemethoden bliver udfordret, hvis der skal etableres efter frøgræs, da græsstubben er svær at harve op til et ordentlig såbed. Her er det så afgjort nemmere at grubbeså i en urørt græsstub, da græsmarken ikke på samme måde rives op, men forbliver jævn og stabil.

Ved pløjefri etablering er det meget vigtigt at marken er behandlet med glyfosat inden såning, med en dosis, der er tilpasset ukrudtet størrelse, så der ikke er overlevende ukrudt der gror videre, fra forfrugten. Er der meget ukrudt, eller et tæppe af græsukrudt i marken, kan det være en fordel at nedvisne forfrugten før høst. Det vil lette etableringen senere og gøre at marken er klar til såning, så snart mejetærskeren har forladt marken, hvis halmen snittes.

Stubben fra foregående afgrøde, bør være så kort som mulig, da det letter etableringen, og sikre at stubben ikke skygger for meget for rapsen.

Ved harvesåning er det en fordel at fjerne halmen, da det kræver flere harvninger at opblande halm og jord nok, til at der kan skabes et ordentligt såbed. Ved grubbesåning kan halmen godt blive på marken, hvis halmen er godt snittet og jævnt fordelt. Fordelingen kan hjælpes på vej med 1-2 gange halmstriglinger lige efter mejetærskeren.

Generelle fokus punkter ved etablering af raps

Det optimale tidspunkt for etablering er i perioden 1. – 20. august. Nærmest jo tidligere jo bedre, da rapsen skal opnå en god størrelse i efteråret. Det er væsentlig nemmere at bremse væksten, i et varmt efterår, i en tidlig sået mark, end at booste væksten i en sent sået mark. Dog skal man i en våd periode have tålmodighed, til at vente på at jorden tørrer op efter regn, da det gode såbed vigtigere end datoen. Bliver det af den grund for sent at så raps, inden jorden er tjenlig, skal man også kunne sige stop. Sent sået raps i et vådt år bliver sjældent andet end en dyr skuffelse gennem hele sæsonen.

Plantetal

Det optimale plantetal for en mark sået inden for ovennævnte tidsramme, ligger på 25-35 planter pr. m². Ved såning i starten af august i godt vejr og et godt såbed bør plantetallet ligge i den lave ende af intervallet.

Gødning

Vinterraps må ikke mangle gødning om efteråret. Derfor skal raps altid have tildelt gødning ved etablering, enten i form af handelsgødning eller ved nedfældning af gylle inden såning. Er planen at udbringe gylle efter såning senere på efteråret, skal rapsen startes op med minimum 20 kg N/ha i handelsgødning ved såning. Hvis der bliver nedmuldet halm inden såning, bør kvælstoftildelingen ved såning hæves med 5-10 kg N/ha, da der bindes en del kvælstof i forbindelse med omsætningen af halmen.

Billede 1. Når vinterrapsen mangler kvælstof i efteråret, får bladene en lilla skær. Det bliver først synligt på de ældste blade. Foto: Niels Holmgaard, SAGRO.

Ukrudtshåndtering

Rene marker er forudsætningen for topudbytte, derfor skal der være stor fokus på ukrudtsbekæmpelsen. Efter såning anbefaler vi at ukrudtsbekæmpelsen startes med 0,2-0,25 l/ha Centium CS eller lignende clomazon holdigt middel, lige efter såning. Det giver en god effekt mod enårigt rapgræs, hyrdetaske, fuglegræs og ærenpris. Disse arter kan vi erfaringsmæssigt se, at der ofte giver udfordringer, når der satses på en ukrudtsstrategi kun med Belkar og Kerb. Og udfordringerne bliver rigtig store hvis vejret umuliggør bekæmpelse Belkar og Kerb i løbet af efterår og vinteren, hvilket vi desværre ser i nogle marker i indeværende sæson. Her ville ukrudtstrykket have været en helt anden håndterbar størrelse, hvis der i det mindste var blevet behandlet med Clomazon lige efter såning.

Forhåbentlig bliver alle rapsmarker i den kommende sæson etableret godt og til tiden, men skulle man nu have en marker der kommer dårligt fra start, så husk at være kritisk i bedømmelsen af potentialet i marken, inden der behandles med Kerb og måske allerede inden behandling med Belkar, da det er dyre behandlinger, og mulighederne for omsåning er meget begrænset, når midlerne først er brugt. I marker behandlet med Kerb, kan om foråret, efter en grundig pløjning sås vårraps, ærter, majs og kartofler. Bemærk at såning af korn ikke må finde sted før 7 måneder efter Kerb-behandling.

Angreb af rapsjordlopper skal tjekkes dagligt, da der ikke er noget effektivt bejdsemiddel længere. Rapsjordloppernes gnav hæmmer rapsens udvikling og kan på få dage udtynde en mark, så den står til omsåning. Da der var effektive bejdsemidler var skadestærsklen 10 % bortgnavet bladareal frem til rapsen havde 4 løvblade. Denne tærskel er nu lavere, og derfor skal man dagligt tjekke for angreb, så der kan sættes tidligt ind med en behandling. Rapsjordlopper kan eksempelvis behandles med 0,2 l/ha Mavrik Vita.

Billede 2. Vinterraps, hvor rapsjordlopperne har gnavet i bladene. Foto: Marie Uth, SAGRO.

Angreb af snegle kan også være en stor udfordring ved etablering af raps. Derfor vil det være en god ide at undersøge marken for snegle inden såning. Snegle er mest aktive aften, nat og tidlig morgen, da snegle om dagen kryber ned i jorden, for at undgå udtørring. Derfor skal man ud om natten, med lommelygten, når fugtigheden er høj. Er det nemt at finde snegle, er der stor risiko for at de vil gøre skade på kommende afgrøde. Det er også muligt at lave sneglefælder i marken til vurdering af snegle trykket. Havregryn lægges ud på jorden, med en plade eller tallerken over, der sikre god skygge. Fælderne tilses tidlig morgen, for at få et indtryk af sneglemængden. Er der snegle i marken, skal bekæmpelsen starte senest ved etablering med spredning af 2-4 kg sneglekorn i forbindelse med såning. Strigling eller meget øverligt stubharvning lige efter høst, genere også sneglene ved at blotlægge deres æg. Det kan i hvert fald nedbringe antallet af snegle efterfølgende.